

talín málfutningslaun til sækjanda og verjanda, við yfirdóminu, málfutningsmanna Odds Gíslasonar og Einars Benediktssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dómi þessum skal fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagri aðför að lögum.

Nr. 28/1899:

Halldór Bjarnarson
 gegn
 Þórði Jónssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er í héraði höfðað af áfrýjanda Halldóri prófasti Bjarnarsyni á Presthólum gegn stefnda Þórði bónda Jónssyni á Kílsnesi í Þingeyjarsýslu út af meiðyrðum um hann í yfirlýsingu eða vottorði, er stefndi og nokkrir menn aðrir hafa ritað nafn sitt undir og fengið Einari Einarssyni nokkrum, er síðan lét prenta vottorðið aftan við ritling, er hann gaf út árið 1897, og sem nefndist »Svar til herra biskups Hallgríms Sveinssonar«. Var málið dæmt í auka-rétti Þingeyjarsýslu 25. nóv. 1898 þannig, að stefndi skyldi greiða í sekt til landssjóðs 25 kr. eða til vara sæta einföldu fangelsi í 7 daga. Svo skyldu flest hin átöldu ummæli vera dauð og ómerk og stefndi greiða áfrýjanda í málskostnað 20 krónur.

Dómi þessum hefir áfrýjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu dags. 11. ágúst f. á., og hefir

hann krafist þess fyrir yfirdóminum, að héraðsdómurinn verði feldur úr gildi, að hin meidandi og óvirðandi ummæli í vottorðinu verði dæmd dauð og ómerk og að stefndi verði dæmdur í laganna þyngstu hegningu og í allan af málinu leiðandi kostnað að skadlausu eða eftir réttarins mati. Hinn stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að hann verði sýknaður af kærum og kröfum áfrýjanda í máli þessu, og til vara, að héraðsdómsákvæðið um sekt verði lækkað eða staðfest, og loks að áfrýjandi verði dæmdur í málskostnað samkvæmt því sem rétturinn álitur hæfilegt.

Orð þau sem átalín eru í umgetnu vottorði eru þessi:

»Að vér álitum frammistöðu Halldórs prófasts Bjarnarsonar á Presthólum í kirkju sinni mjög ófullkomna og óprestslega í alla stadi: til dæmis hafa oss fundist ræður hans óviðundi lélegar, og ofan á þetta hefir bætst, að framburðurinn . . . er sundurslitinn og mjög óáheyrilegur, og svo lágur að varla heyrir um alla kirkjuna. Enda var svo, að á meðan vér létum svo lítið að koma í kirkju til að hlýða á ræður hans, ef ræður skyldi kalla, að það var oss meir til leiðinda og skapraunar en til ánægju og uppbyggingar. At þessu og öðru fleiru leiðir, að nú er svo komið, og hefir verið síðastliðið ár, að enginn af oss sóknarmönnum, að undanskildum fáeinum mannhæðum, hafa viljað koma í kirkju til að hlusta á lestur hans orða, eða þiggja neina prestsþjónustu af honum«.

»Til sóknarnefndar hefir ekki verið kosið í síðastliðin 2 ár og enginn safnaðarfundur verið haldinn jafnlengi».

»Þá er ekkert við hana (kirkjuna) gjört, jafnvel þó hún eigi mikið fé«

»Að oss hefir reynst hann vera bæði ágjarn, óskilvís, þrætugjarn, yfirgangssamur og ósanngjarn, og svo óbeill, að vér viljum ekkert við hann eiga. Og til frekari skýringar um breytni prófastsins skulum vér geta þess, að fyrir rúmlega 2 árum síðan hefir hann verið kærður fyrir gripdeildir, ef ekki þjófnað, og eftir því sem oss er frekast kunnugt um það mál, þá er það fullkomin sannfæring vor, að hann sé þar sannur að sök«.

»Eftir þessu sem að framan er sagt og jafnvel fleiru, getum vér ekki dulist þess: að vér álitum það vera ósamboðið öllu kristilegu trúarlífi, og jafnvel hneykslanlegt, að líða slíkan mann sem Halldór prófast Bjarnarson í prestlegri stöðu, og vildum vér því fegnir mega losast við hann sem allra fyrst«.

Stefndi hefir kannast við að hafa ritað nafn sitt undir framangreint vottorð til þess að fyrgreindur Einar Einarsson fengi það í hendur til frjálsra afnota, og þó að honum eigi verði gefin beint sök á því að vottorðið var birt á prenti, verður hann þó að bera ábyrgð á ummælum þeim er í vottorðinu standa að svo miklu leyti sem ummælin áltast meidandi.

Það sem sagt er í vottorðinu um prestslega

framkomu áfrýjanda er svo niðrandi, að ef það væri satt, hlyti það að rýra mannorð áfrýjanda; en stefndi hefir eigi sannað að ummælin séu á rökum byggð.

Að því er hin önnur átöldu ummæli snertir, þá verður því að vísu eigi neitað, að áfrýjandi við einstök tækifæri virðist hafa sýnt nokkru meiri fégirnd og nokkru meiri tregðu við að borga réttmætar skuldir en góðu hófi gegnir, en það heimilar þó eigi stefnda að lýsa áfrýjanda ágjarnan og óskilvísan. Orðin: »Til sóknarnefndar . . . . jafnlengi« og »þá er ekkert . . . . mikið fé« eru eigi ærumeiðandi fyrir áfrýjanda. Að öðru leyti fela hin átöldu ummæli í sér sumpart aðdróttun um að áfrýjandi hafi framið verk sem mundu gjöra hann óverðugan virðingar samþegna hans, sumpart annan áburð, er hlyti að skerða virðingu hans, en stefndi hefir eigi með sannanatilraunum sínum fundið þessum orðum sínum stað. Það verður því að dæma stefnda samkvæmt 217. og 219. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869 í sekt til landssjóðs fyrir framantalin meiðandi ummæli og þykir sektin hæfilega ákveðin 50 krónur, eða til vara 15 daga einfalt fangelsi. Framantalin meiðandi ummæli um áfrýjandann ber að dæma dauð og ómerk. Í málskostnað greiði stefndi áfrýjanda 30 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Stefndi Þórður Jónsson greiði í sekt til landssjóðs 50 kr. eða sæti einföldu

fangelsi í 15 daga, ef sektin er eigi öll greidd innan ákveðins tíma. Framangreind meiðandi orð og ummæli eiga að vera dauð og ómerk. Stefndi greiði áfrýjanda Halldóri prófasti Bjarnarsyni í málskostnað fyrir báðum réttum 30 krónur.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 29/1899:

Halldór Bjarnarson
 gegn
 Þórarni Benjamínssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er í héraði höfðað af áfrýjanda Halldóri prófasti Bjarnarsyni á Presthólum gegn stefnda Þórarni bónda Benjamínssyni á Efrihólum út af meiðyrðum um hann í tveim vottorðum, er stefndi og nokkrir menn aðrir hafa ritað natn sitt undir annað þeirra, en hitt stefndi einn, en vottorðin voru af vottorðsgefendum fengin hendur Einarí nokkrum Einarssyni, sem lét prenta þau aftan við ritling er hann gaf út árið 1897 og sem nefndist »Svar til herra biskups Hallgríms Sveinssonar«. Var málið dæmt í aukarétti Þingeyjarsýslu 25. nóv. 1898, þannig, að stefndi skyldi greiða í sekt til landssjóðs 40 kr. eða til vara sæta 12 daga einföldu fangelsi. Flest hin átöldu meiðyrði voru jafnframt dæmd dauð